

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

15 (536)

ISSN 1407-1479

2017. gada 25. septembris

LZA SENĀTA LĒMUMS

LZA Senāts 2017. gada 19. septembra sēdē nolēma:
1. Piešķirt papildus vienu LZA ārzemju locekļu vakanci 2017. gadā LZA jaunu locekļu vēlēšanām.
2. Apstiprināt kandidātu sarakstu 2017. gada LZA jaunu locekļu vēlēšanām.

LZA Senāta priekšsēdētājs **J. Stradiņš**
LZA Senāta zinātniskā sekretāre **A. Edžiņa**

Kandidātu saraksts 2017. gada jaunu locekļu vēlēšanām

Akadēmiķi – 9 vakances

Jānis Alnis – dz. 16.05.1974. *Dr.phys.* (2002). LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta (ASI) vadošais pētnieks, LU ASI Kvantu optikas laboratorijas dibinātājs (2013).

Juris Borzovs – dz. 17.04.1950. *Dr.habil.sc.comp.* (1999). LZA kor.loc. (2007). LU Datorikas fakultātes Programmēšanas katedras profesors.

Maija Burima – dz. 10.03.1971. *Dr.philol.* (2002). LZA kor.loc. (2012). DU Latviešu literatūras un kultūras katedras profesore, Humanitārās fakultātes dekāne, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece.

Ausma Cimdiņa – dz. 30.09.1950. *Dr.philol.* (1992). LZA kor.loc. (2003). LU Humanitāro zinātņu fakultātes profesore, vadošā pētniece, pētījumu centra *Feministica Lettica* vadītāja.

Roberts Eglītis – dz. 01.02.1966. *Dr.phys.* (1994). LZA kor.loc. (2014). LU Cietvielu fizikas institūta vadošais pētnieks.

Tālis Gaitnieks – dz. 08.09.1957. *Dr.silv.* (1992). LZA kor.loc. (2009). LV Mežzinātnes institūta "Silava" vadošais pētnieks.

Jānis Grāvītis – dz. 11.02.1948. *Dr.habil.chem.* (1989). LZA kor.loc. (2006). Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta vadošais pētnieks.

Aigars Jirgensons – dz. 14.09.1973. *Dr.chem.* (2000). LZA kor.loc. (2013). Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktora vietnieks zinātniskajā darbā un Organiskās sintēzes metodoloģijas grupas vadītājs, RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes profesors.

Tālis Juhna – dz. 22.01.1972. *Dr.sc.ing.* (2002). LZA kor.loc. (2011). RTU Zinātņu prorektors, RTU Būvzinātnes centra Ūdens pētniecības zinātniskās laboratorijas vadītājs, RTU profesors.

Vjačeslavs Kaščejevs – dz. 16.03.1978. *PhD* (2006). Telavivas Universitātē, Izraēlā. LZA kor.loc. (2013). LU Fizikas un matemātikas fakultātes asociētais profesors.

Mārcis Leja – dz. 29.08.64. *Dr.med.* (2003). LZA kor.loc. (2012). LU Medicīnas fakultātes profesors, LU Klīniskās un profilaktiskās medicīnas institūta direktors, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Zinātnes daļas vadītājs.

Sandra Lejniece – dz. 23.11.1963. *Dr.med.* (1998). LZA kor.loc. (2013). RSU profesore, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Ķīmijterapijas un hematoloģijas klīnikas vadītāja.

Māra Pilmane – dz. 22.05.1962. *Dr.habil.med.* (1997). LZA kor.loc. (1997). RSU profesore, RSU Anatomijas un antropoloģijas institūta direktore, Morfoloģijas katedras vadītāja.

Irina Pilvere – dz. 03.03.1956. *Dr.oec.* (2001). LZA kor.loc. (2010). LLU profesore, LLU rektore, vadošā pētniece.

Valdis Pīrāgs – dz. 20.02.1961. *Dr.med.* (1995). LZA kor.loc. (2009). LU profesors, LU Medicīnas fakultātes Internās medicīnas katedras vadītājs, Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Internās medicīnas klīnikas vadītājs un Endokrinoloģijas centra vadītājs.

Antans Sauļus Sauhats – dz. 14.03.1948. *Dr.habil.sc.ing.* (1992). LZA kor.loc. (2003). RTU Enerģētikas institūta direktors, profesors, Enerģosistēmu vadības un automatizācijas katedras vadītājs.

Aleksandrs Šostaks – dz. 05.12.1948. *Dr.habil.math.* (1992). LZA kor.loc. (2004). LU Fizikas un matemātikas fakultātes profesors, LU Matemātikas un Informātikas institūta vadošais pētnieks.

Igoris Šuvajevs – dz. 07.04.1963. *Dr.phil.* (1995). LZA kor.loc. (2000). LU profesors, Filozofijas un socioloģijas institūta vadošais pētnieks.

Jurijs Žukovskis – dz. 02.02.1949. *Dr.chem.* (1993). LU Cietvielu fizikas institūta vadošais pētnieks un Cietvielu elektronisko struktūru datormodelēšanas laboratorijas vadītājs.

Aivars Žūriņš – dz. 04.07.1956. *Dr.sc.ing.* (1998). Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta vadošais pētnieks.

Turpinājums nākamajā numurā

Zinātnieki satraukti par iespējamu valsts budžeta finansējuma pārrāvumu

Rīga, 20.sept., LETA. Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) ir satraukta par iespējamu valsts budžeta finansējuma pārrāvumu Latvijas pētniecības organizācijām 2018. gadā.

Kā liecina LZA prezidenta Ojāra Spāriša vēstule Ministru prezidentam Mārim Kučinskim (ZZS) un izglītības un zinātnes ministram Kārlim Šadurskim (V), LZA aicina amatpersonas nekavējoties rīkoties, lai 2018. gadā nepieļautu valsts budžeta finansējuma pilnīgu pārrāvumu Latvijas pētniecības organizācijām.

Šādu risku radot Latvijas Pētniecības un inovāciju padomes lēmuma, kas tostarp paredz nodrošināt valsts pētījumu programmu (VPP) turpināšanu 2018. gadā ar finansējumu 5,7 miljoni eiro apjomā, nepildīšana.

Papildu padomes lēmums paredz izstrādāt Latvijas tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošus konceptuāli jaunus Ministru kabineta noteikumus, kā arī fundamentālo un lietišķo pētījumu (FLP) projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtību. Lēmums tāpat nosaka, ka noteikumi pēc apspriešanās Latvijas Pētniecības un inovāciju padomē iesniedzami valdībā līdz 1. novembrim.

Spāriņš skaidroja, ka joprojām turpinās konsultācijas ar zinātniekiem un pētniecības organizācijām par prioritāriem virzieniem zinātnē 2018.–2021. gadam, kas ir obligāts priekšnosacījums jaunu VPP un FLP projektu iesniegšanai. Konceptuāli jauns Ministru kabineta noteikumu projekts par VPP izveidi un īstenošanu līdz šim diskusijai nav piedāvāts, piebilda Spāriņš.

Savukārt valsts sekretāru sanāksmei bez apspriešanas Latvijas Pētniecības un inovāciju padomē iesniegt Ministru kabineta noteikumu projektu par FLP projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtību. Spāriņš uzsvera, ka šis projekts nav apspriests arī ar pētniecības un darba devēju organizācijām. LZA prezidents skaidroja, ka noteikumu projektā iekļautas normas, kas, iespējams, rada nepieciešamību grozīt Zinātniskās darbības likumu un Ministru kabineta noteikumus par Latvijas Zinātnes padomi. LZA ieskatā tiek palielināts arī birokrātiskais slogs projektu pārraudzībā un vērtēšanā. Akadēmija ir sagatavojusi vēstuli ar iebildumiem valsts sekretāru sanāksmē iesniegtajam tiesību akta projektam.

Vēstulē amatpersonām Spāriņš skaidro, ka jaunus VPP un FLP projektus iespējams sagatavot un sākt ne ātrāk kā sešu mē-

nešu laikā pēc atbilstošu Ministru kabineta noteikumu pieņemšanas un valdības rīkojuma par prioritāriem virzieniem zinātnē 2018.–2021. gadam apstiprināšanas. Tas nozīmē, ka, ņemot vērā izveidojušos situāciju, jaunus VPP un FLP projektus būs iespējams sākt ne ātrāk kā 2018. gada rudenī, uzsver Spāriņš.

Viņš atgādina, ka šogad noslēdzas 2014. gada oktobrī apstiprināto VPP darbības termiņš, kuras bija plānotas četriem gadiem, turklāt pašreiz īstenojamo VPP projektu realizācija nesākās ar 2014. gada janvāri, kā bija paredzēts, jo, tāpat kā šogad, savlaicīgi netika apstiprināti prioritārie virzieni zinātnē un izsludināts VPP projektu konkurss. "Tāpēc to īstenošanai faktiski ir bijis desmit mēnešus mazāk laika, nekā sākotnēji tika plānots," pauž Spāriņš.

Lai atrisinātu radušos situāciju, Latvijas Pētniecības un inovāciju padome vēl maijā pieņēma lēmumu par VPP programmu pagarināšanu ar VPP īstenošanai plānoto finansējumu 2018. gadā (5,712 miljoni eiro) un papilduzdevumiem, tādejādi mazinot minēto desmit mēnešu izstrūkuma ietekmi.

Taču Spāriņš secinājis, ka pretēji tam, ko paredzēja padomes lēmums, nav sagatavoti nepieciešamie tiesību akti, lai VPP darbību pagarinātu. Papildu tam Spāriņš norāda, ka izplatoties informācija par Izglītības un zinātnes ministrijas plāniem selektīvi turpināt dažu VPP īstenošanu vai mainīt to uzdevumus, kas LZA prezidenta ieskatā vērtējama kā "šādu priekšlikumu autoru tiesiskais nihilisms".

Līdz ar to LZA ierosina konsekventi īstenot Latvijas Pētniecības un inovāciju padomes lēmumus un līdz 1. novembrim izdot Ministru kabineta rīkojumu par VPP darbības termiņu pagarināšanu un finansējumu 2018. gadā, saglabājot 2017. gada finansējuma apjomu 5,712 miljoni eiro apmērā un nodrošinot neizmaksāto 437 000 eiro piešķirumu tām VPP, pret kurām izveidojies parāds.

Vienlaikus LZA lūdz sadarbībā ar pētniecības organizācijām un darba devējiem izstrādāt kvalitatīvus tiesību aktu priekšlikumus par VPP un FLP projektu vērtēšanu, finansēšanu un administrēšanu, kas dotu iespēju 2018. gada laikā sākt jaunu programmu izstrādi un 2019. gadā – to īstenošanu.

Publicēta ar aģentūras LETA rakstisku piekrišanu (21.09.2017.)

Fridriham Canderam – 130

Foto no LU Fridriha Canderas – kosmosa izpētes muzeja krājuma

Ši gada 23. augustā apritēja 130 gadi kopš izcilā zinātnieka, izgudrotāja, rīdnieka Fridriha Canderas dzimšanas.

Fridrihs Canderis (1887–1933) izgudrojumi saistāmi ar trim jomām: 1. **Lidaparāti.** Raķetes un lidmašīnas apvienošana, lai izmantotu Zemes vai kādas citas planētas atmosfēru gravitācijas lauka pārvarēšanai; "F. Canderas starplanētu kuģis-aeroplāns"; Viņa vadībā izgatavota viena no pirmajām PSRS raķetēm GIRD-X ar šķidrā kurināmā (šķidr skābeklis un benzīns) dzinēju (pacēlās gaisā 1933. gada 25. novembrī). Citu dzinēju projekti, kuros līdz ar šķidro degvielu izmantota arī cietā degviela. Un citi. 2. **Astronautika.** Starplanētu lidojumu trajektoriju aprēķini, īpaši precīzi – lidojumam uz Marsu. 3. **Dzīvības nodrošināšanas sistēmas kosmiskajā lidojumā un astrobotānikā.** Kosmosa kuģu aizsardzība pret ārējās vides iedarbību (radiācija, meteorīti). Pirmā kosmiskā siltumnica ("aviācijas viegluma oranžērija") – augsnes vietā izmantot 3x vieglākās kokogles.

Atzīmējot izgudrotāja **Fridriha Canderas** 130 gadu jubileju un godinot viņa devumu zinātnes attīstībā, **LU Zinātņu un tehnikas vēstures muzejā** 2017. gada 19. septembrī **atklāta izstāde "Sapnis par lidojumu"**. Izstāde apskatāma līdz 2018. gada 31. janvārim, LU galvenās ēkas (Raiņa bulv.19) 4. stāvā, 415. telpā.

Vairāk par F. Canderu un citiem Latvijas izgudrotājiem skatiet: <http://izgudrojumi.lza.lv/izg.php?id=7>

Atslēga ir darīt, bet sadarbībā

Nobeigums. Sākums iepriekšējā "Zinātnes Vēstneša" numurā

Bez noskaņojuma "caura veste un kurla haizivs"

Izskanēja arī viedās uzņēmējdarbības attīstību kavējošie faktori pašvaldības skatījumā: vietvaras piesardzība ieguldīt līdzekļus jaunā pieredzē, tajā skaitā veidojot biznesa inkubatorus un ofisu ēkas, uzņēmēju motivācijas trūkums investēt zinātniskos pētījumos, un pastāv kopēja nedrošība birokrātijas, mainīgās likumdošanas, neskaidru mērķu un iespēju dēļ. Ir ieteikumi valstij skaidrāk pozicionēt uzņēmējiem un zinātniekiem saistošus mērķus un rezultātus, veidojot arī atbalsta politiku.

EKOSOC-LV ietvaros skatoties uz Pierīgas reģiona viedo attīstību, paveras visai optimistiska aina. Turklāt pozitīvs redzē-

jums ir vajadzīgs ikvienai konstruktīvai virzībai. Nederēs virs okeāna avārijas stāvokli esošā lidmašīnā sēdoša pesimista, kā kādā anekdotē, vaimanas, ka viņam noteikti būs caura veste un kurla haizivs, kad stjuarte pasažieriem izdala glābšanas vestes un svīpēs haizivju atvairīšanai ...

Lai arī pastāv dažādi riski, pētījumu nozīme ir palīdzēt izvērtēt, kāds ir to apjoms un dziļums. Tā procesu analizē ir izkristalizējies, ka iedzīvotāji, uzņēmēji tomēr vēlas redzēt pašvaldību kā līderi arī ekonomiskajos procesos, un ne tikai atbilstīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšanā, bet arī dažādu vajadzību definēšanā, apmierināšanas plānošanā un īstenošanā, uzņēmējdarbības iniciatīvu ierosināšanā.

Turpinājums – 4.lpp.

LZA īsteno locekļu kandidāti

JĀNIS ALNIS – dz. 1974. g., *Dr.Phys.* lāzeru spektroskopijā LU (2002), stažējies Maksā Planka Kvantu optikas institūtā (MPQ) Vācijā Nobela laureāta Teodora Henša grupā (2004–2013), LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta (ASI) vadošais pētnieks (kopš 2016), LU ASI Kvantu optikas laboratorijas (QOL) dibinātājs (kopš 2013).

Doktorantūras studiju laikā J. Alnis ieviesa LU augstas izšķiršanas spējas spektroskopiju ar skenējamiem diožu lāzeriem, kas ļauj reģistrēt Doplera platumā absorbcijas līnijas no molekulām un atomiem, neizmantojot masīvus difrakcijas režģa spektrometrus. Stažējoties Lundas universitātē, J. Alnis ar diožu lāzeriem iegūva 254 nm ultravioleto starojumu dzīvudrabā tvaiku ierosmei un bija viens no pamatlicējiem jaunai spektroskopijas metodei gāzu koncentrācijas mērīšanai porainos materiālos (GASMAS), kuru līdzautori ir veiksmīgi komercializējuši pārtikas iepakojumu diagnostikai (*Gasporox.se*).

No 2004. gada nākamus 9 gadus J. Alnis strādāja pētniecisko darbu MPQ prof. Teodora Henša grupā, kurš ir pamatlicējs metodei kā saskaitīt optiskās frekvences, izmantojot periodisku impulsu femtosekundu lāzeri. Par femtosekundu frekvencu ķemmes metodi T. Henšam 2005. gadā piešķīra Nobela prēmiju, un tā ir izraisījusi strauju progresu optisko frekvences standartu jeb optisko atpulksteņu attīstībā, kas ir pārspējuši mikroviļņu atpulksteņu un "tikšķ" ar 18 ciparu precizitāti. Labāki pulksteņi ir ļoti svarīgi zinātnē, ātrdarbīgākām telekomunikācijām un uzlabotai satelītnavigācijai. ES konsorcijs gatavo optisko Sr atpulksteņus palaišanai kosmosā.

T. Henša grupā J. Alnis strādāja udeņraža atomu spektroskopijas projektā pie ultrastabili lāzeru rezonatoru izveides. Izveidojot uzlabotu dizainu lāzeru stabilizācijas rezonatoriem no maza izplešanās koeficienta keramikas (ULE) ar vibrāciju kompensāciju un termoelektrisko Peltje elementu vakumā, izdevās sašaurināt lāzera optisko spektru līdz 1 Hz platumam (ierobežotu ar fundamentālo siltumtrotksni) pie optiskām frekvencēm 10^{14} Hz. Ultrastabils rezonators ir svarīgs elements optisko atpulksteņu attīstībai, un J. Alņa dizains tika atkārtots pētniecības grupās vairākās valstīs. Šobrīd šādi rezonatori ir komercializēti: *MenloSystems* Vācijā, *StableLasers* ASV un bija arī Latvijā *BuFPI.lv*.

MPQ J. Alņa vadībā tika izveidots arī ultrastabils lāzers ar lielu koherences garumu 1.5 mikronu diapazonā, kura starojums tika pārraidīts 900 km attālumā pa interferometriski stabilizētu optisko šķiedru no Minhenes uz PTB Braunšvaigā ar rekordlielu 19 ciparu precizitāti, kas ir ļoti svarīgs solis, lai varētu salīdzināt optiskos atpulksteņus starp metroloģijas institūtiem.

Pateicoties J. Alņa izveidotajai ultrastabilajai lāzersistēmai, izdevās precizēt udeņraža 1S–2S optiskās pārejas frekvenci līdz 15 zīmīgiem cipariem, uzlabot 2S līmeņa supersīkstruktūras sašķelšanās un H–D izotopu nobīdes mērījumu. Udeņradis ir vienkāršākais atoms, kuru ir iespējams precīzi aprēķināt arī teorētiski, un uzlabotas precizitātes mērījumi udeņradī ir daudzas reizes palīdzējuši precizēt kvantu mehāniku. Šobrīd mērījumus ierobežo tas, ka H atomus vēl joprojām nav iespējams atdzēsēt ar lāzeriem magnetooptiskā slazdā.

Kopš 2011. gada J. Alnis sadarbojas ar ETH Cīrihē, kur tiek veidots augstas izšķiršanas spējas lāzeru spektroskopijas eksperiments ekzotiskajā antimaterijas atomā pozitronijā, kas sastāv no pozitrona un elektrona pāra. Šai divu daļiņu sistēmai ar 8 mikrosekundu dzīveslaiku ir līdzīgas optiskās pārejas kā udeņradim. Ir eksperimentāli reģistrēta 1S–2S pārejas līnija, bet, lai varētu spriest par gravitācijas nobīdes zīmi antimaterijā, precizitāte būtu jāpalielina vēl aptuveni simts reizes. Ir sadarbība ar prof. G. Gabrielse Antiudeņraža spektroskopijas grupu CERN, kuri nākotnē cer veikt optisko spektroskopiju antiudeņradī, lai pārliecinātos vai optiskās frekvences antimaterijā un gravitācijas sarkanā nobīde ir tādas pašas kā parastā udeņradī.

Arī prombūtnes gados J. Alnis uzturēja kontaktus ar pētniekiem Latvijā, uzstājās ar lekcijām Rīgā semināros un konferencēs, piedalījās projektā sagatavošanā. 2009. g. bija līdzdibinātājs "Biomehānikas un fizikālo pētījumu institūtam", kurā viens no pētījumu virzieniem bija "Ultrastabili lāzeru izveide". Tika izveidoti ~10 lāzera stabilizācijas elektronikas moduļi lāzeru laboratorijām Vācijā, Šveicē, Singapūrā un stabila lāzera prototips.

Sagatavojot *REGPOT* projektu "Fotonika–LV", tika ielānāta moderna femtosekundu ķemmes un stabila lāzera iegāde Rīgā, kas pavērta iespēju izveidot modernu Kvantu optikas laboratoriju (QOL), tā sakot, mazu kopiju no Minhenes laboratorijas. Jānis Alnis atgriezās LU ASI 2013. g. un nodarbojās ar laboratorijas iekārtošanu (60m²), studentu vadīšanu un projektu rakstīšanu. Ar diožu lāzeriem ir iespējams izšķirt atomu dabisko līnijas platumu, kas rezonanses pārejām ir ap 10 MHz, jeb 10⁻⁸ daļa no gaismas frekvences. Izmantojot šīs saurās līnijas, izveidots optiskās frekvences standarts ar rubidija atomiem ar 11 ciparu stabilitāti. Vēl ir izveidots optiskais rezonators, kas ļauj sašaurināt lāzera gaismas frekvenci līdz 1kHz. Latvijā ir reālistiski veikt kādu projekta daļu, piemēram, stabilizēta lāzera sagatavošanu lielākiem eksperimentiem ārzemēs. Sadarbībā ar Prof. M. Auziņu grupu veikta modelēšana Rb atomos. Ar prof. J. Spīguļa grupu izmēģināta asinsrites diagnostika ar lāzera speklu metodi. Ar prof. M. Kniti un prof. G. Rēvaldi veikta benzola mērīšana gaisā un acetona detektēšana izelpā, izmantojot UV spektroskopiju.

LU ASI Kvantu optikas laboratorija oficiāli tika apstiprināta 2017. gada pavasarī, uzsākot ERAF projektu: "Jaunu čukstošās galerijas modu mikrorezonatoru izstrāde optisko frekvencu standartu un biosensoru pielietojumiem, un to raksturošana ar femtosekundu optisko frekvencu ķemmi". Stikla lodīšu rezonatorus pārkļātot ar antielām, paredzēts iegūt selektivitāti uz specifiskām biomolekulām un baktērijām, kuras, pieķeroties

lodītei, nedaudz nobīda optiskās rezonanses. J. Alnis vada 7 cilvēku grupu, to skaitā pētniekus, doktoranti un studentus.

J. Alnim ir >35 publikācijas, citētas ~1200 reizes, H indekss – 18. Starptautisko konferenču tēzes ~65, divi populārzinātniski raksti. Tiek vadīts 1 doktora darbs, iepriekš līdzvadīti 6 aizstāvēti doktora darbi. 4 bakalaura darbi. Izveidoti ~20 apraksti par tehnoloģiju tēmām vietnē *Instructables.com*, ~500k skatījumi. Lektors nometnē ALFA, 4 ZPD vadītājs. "Zinātnieku nakts", "Baltā nakts" un "Ēnu diena" aktivists. Vadījis Marijas–Kīri individuālo un reintegrācijas grantus. Godalgots ar LZA Ludviga un Māra Jansonu balvu.

JURIS BORZOVS – dz. 17.04.1950. *Dr.habil.sc.comp.* (1999). LZA kor.loc. (2007), LU Fizikas un matemātikas fakultātes Datorikas nodaļas (2004–2009), LU Datorikas fakultātes Programmēšanas katedras profesors (no 2009), LU Fizikas un matemātikas fakultātes Datorikas nodaļas vadītājs (2006–2009), LU Datorikas fakultātes dekāns (2009–2017), profesors (no 2017). Zinātniskās komercsabiedrības "Rīgas Informācijas tehnoloģijas institūts" direktors (1995–2010), a/s "Exigen Services Latvia" prezidenta vietnieks kvalitātes jautājumos (2001–2008).

Zinātnisko pētījumu virzieni: datorprogrammu testēšanas automatizācija; datorstēmu izstrādes akūtas problēmas; informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozares terminoloģijas izstrāde.

Publicētie darbi: kopā: 220, 87 raksti recenzējamos izdevumos un konferenču referātu pilnie teksti, 20 konferenču tēzes (*abstracts*), 1 mācību gr., 1 gr., 2 vārdnīcas, 4 brošūras, 105 metodoloģiskas un populārzinātniskas publikācijas. Google Scholar H indekss – 3.

Pedagoģiskais darbs: 10 aizstāvētu doktora darbu vadība, 30 maģistra darbu vadīšana, 29 bakalaura darbu vadīšana, lekciju kursi: 7 – LU, 1 – Liepājas Universitātē, 1 – RTU, 1 – Petrozavodskas Valsts universitātē.

Zinātniskie projekti: ERAF projekti: "Neironu tikli fleksīvo dabisko valodu apstrādei" (2017–2018, LU un SIA "Tilde", vad. pētn.), "Lielapļa statistisko modeļu optimizācijas metodes inovatīvām mašintulkošanas tehnoloģijām" (2014–2015, LU un SIA "Tilde", vad. pētn.), "Programmatūras risinājumu testēšanas laboratorija" (2012–2013, LU un SIA DPA, zinātniskais vadītājs). LZA grantu un sadarības projekti (2001–2009, apakšprojektu vad.).

Tirgus orientētie projekti: vairāk nekā 20 projekti SIA "Rīgas Informācijas tehnoloģijas institūts" (1995–2006, proj. vad.).

Organizatoriskais darbs: LU kopuzņēmuma SIA "IT kompetenču centrs" valdes loceklis (no 2015), Nacionālās enciklopēdijas redakcijas loceklis (no 2015), UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Zināšanu sabiedrības programmu padomes loceklis (no 2013), LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas padomes loceklis (2012–2016), LZA Senāta loceklis (no 2012), LU un SIA DPA kopuzņēmuma "Programmatūras testēšanas laboratorija" valdes loceklis (no 2011), LLU Datorzinātņu promocijas padomes loceklis (no 2010), LU Datorzinātnes profesoru padomes loceklis (no 2008), LU Senāta loceklis (no 2017), 2007 – LU Datorzinātņu promocijas padomes loceklis (no 2007), *Latvian Software Testing Qualification Board* prezidenta vietnieks (no 2007), LU Matemātikas un informātikas institūta Zinātniskās padomes loceklis (no 2006), RTU zinātnisko rakstu krājuma datorzinātnes sekcijas redakcijas loceklis (no 2006), LU Datorzinātņu studiju programmu padomes loceklis (no 2004), LZA Terminoloģijas komisijas loceklis (no 2001), LZA TK priekšsēdētājs vietnieks (2010–2015), Informācijas tehnoloģijas un telekomunikācijas apakškomisijas priekšsēdētājs (2001–2006), priekšsēdētāja vietnieks (no 2006), RTU profesoru padomes (IT) loceklis (no 2000), Augstākās izglītības padomes loceklis (2000–2004), biedrības "Latvijas Informācijas un komunikācijas asociācija" dibinātājs un pirmais prezidents (1998–2000), ISACA *Latvia chapter* dibinātājs un pirmais prezidents (1996–1998).

Starptautiskā sadarbība: žurnāla "Baltic Journal of Modern Computing" galvenais līdzredaktors (no 2013), ikdivgdējās "International Baltic Conference on Databases and Information Systems" uzraudzības padomes loceklis (no 1994), žurnāla "Программная инженерия" redakcijas loceklis (no 2014), *European Quality Assurance Network for Informatics Education* (EQANIE) akreditācijas komitejas loceklis (no 2010), žurnāla "Informatics in Education" redakcijas loceklis (no 2009).

Atzinības: Triju Zvaigžņu ordeņa komandieris (2014), Satiksmes ministra (2000), izglītības un zinātnes ministres (2007) un ģeogrāfijas ministres elektroniskās pārvaldes lietās (2007) atzinības raksti. Latvijas zinātnes sasniegumi 2010: Izveidots lielākais Eiropas daudzvalodu terminoloģijas portāls *EuroTermBank*, kas nodrošina vienotu piekļuvi daudznozaru un daudzvalodu, t. sk. arī latviešu, terminoloģijai internetā (*Dr. Andrejs Vasiļjevs, Raivis Skadiņš, Dr. Tatjana Gornostaja, LZA kor.loc.* Juris Borzovs, akadēmiķe Valentīna Skujiņa, SIA Tilde, LU, LZA).

MĀRA PILMANE – dz. 22.05.1962. *Dr.habil.med.* (1997). LZA kor.loc. (1997). RSU profesore, RSU Anatomijas un antropoloģijas institūta direktore, Morfoloģijas katedras vadītāja.

Neirozinātnes joma ir M. Pilmanes zinātniskā darba pirmsākums un saistās ar darbu Lundas universitātē un Sidnejas Ģarvana medicīnisko pētījumu centrā, pētot ar hroniskām obstruktīvām plaušu saslimšanām sirgstošu cilvēku elpceļu neiropeptīdus saturošās inervācijas veidus, tuberkulozes slimniekiem plaušās atkājojot pretiekaisuma peptīda galanīna sada-

lijumu un aprakstot pēdējā receptoru bērn zarnās fēču nesaturēšanas gadījumā. Sekojošās intereses aptver kompleksu skatījumu uz augšanas/deģenerācijas/reģenerācijas/iekaisuma faktoru, gēnu, to proteīnu un šūnu nāvi dažādu saslimšanu skartiem audiem. Šāda pieeja pavērusi plašāku pētījumu iespējas dažādās medicīnas jomās un ir saistoša ārvalstu kolēģiem. Par M. Pilmanes "mūža darbu" uzskatāmi Latvijas šķeltnu pacientu pētījumi, kuri rīt jau 17 gadus, ir vieni no plašākajiem savā jomā pasaulē un atklājuši virkni būtisku secinājumu, proti: šķeltnes skar vairāk vīrišķo dzimumu, kreiso pusi, deguna šķeltnes vairāk kombinējas ar multianomālīgām, kopumā šķeltnes palielinās apoptoze, bet cieš mezodermlās izcelsmes audi, trūkstot tiem faktoriem, kas atbild par audu veidošanos un reģenerāciju. Kopējā tendence uzrāda audu faktoru palielināšanos vienpusējās, bet dramatiski samazināšanos divpusējās šķeltnēs ar būtisku sejas balstaudu reģenerācijas gausumu un prognostiski nelabvēlīgu kaulaudu uzsūkšanās palielināšanos.

Otrs lielais M. Pilmanes zinātnisko interešu virziens ir biomateriālu biosaderības pētījumi, kas kopumā atklāj universāla biomateriāla trūkumu, klasisko un migrējošo saistaudu šūnu būtiskas reakcijas uz implantiem, bet atsevišķiem materiāliem, kas satur stronciju, kaulaudu uzsūkšanās rādītāju bloķēšanu (par pēdējo šogad publicēts liels pārskats). Biomateriālu jomā apstiprināti divi patenti. Trešā zinātnieces pētniecības joma ir veterinārās medicīnas pētījumi par liellopu CNS kodolu to faktoru sadalījumu, kas veicina apetīti; spēkleja un zarnu pārmaiņām korelācijā ar dažādiem barības ingredientiem, govju reproduktīvās sistēmas reakcijām *postpartum* periodā. Pēta dabas produktu un probiotiķu kombinēta ietekme uz caļu gremošanas sistēmu, par ko ir apstiprināts vēl viens patents.

Viņas vadībā aizstāvētas 26 disertācijas, no kurām augstākminētajā – šķeltnu – jomā bijušas 2, biomedicīnas – 3, veterinārā medicīnā – 3. Pārējās jomas, kurās vadīti doktoranti, ir morfoloģija un starpdisciplināritāte, kas ļāvušas pielietot komplekso audu izpēti dermatoloģijā, bērnu ķirurģijā, zobārstniecībā un ginekoloģijā/dzemdniecībā. Patlaban – 5 aktīvie doktoranti. Vadīti 47 bakalaura, maģistru, rezidentu un studentu zinātniskie darbi, starp kuriem 3 rezidentu un 28 studentu darbi saņēmuši godalgas.

Biežāko M. Pilmanes citējamo publikāciju vidū mināmi temporomandibulārās locītavas ankilozes, strūtinā svedu dziedzeru iekaisuma, kaula un veģetatīvo gangliju novecošanas pētījumi.

M. Pilmanes 24 gadu darbs morfoloģijas jomā aptver 7 izstrādātas un vadītas programmas histoloģijā un šūnu bioloģijā, un embrioloģijā, uzrakstītas 3 monogrāfijas un 3 monogrāfiju daļas, 224 zinātnisko rakstu publicēšanu (58 Pub med un Scopus raksti, 166 starptautisko/universitāšu krājumu raksti; H indekss – 6), publicētas 362 starptautiskās tēzes un 214 vietējo zinātnisko konferenču tēzes. 30 raksti publicēti populārzinātniskos Latvijas ārstu žurnālos, bet regulāra morfoloģisko pētījumu nozīme skaidrota Latvijas mediju telpā.

M. Pilmane strādājusi 20 Latvijas zinātniskajos un 5 – starptautiskajos projektos. Daļa no tiem beigusies ar diagnostiski prognostisku algoritmu izstrādi balstaudu, plaušaudu, saistaudu, reproduktīvās un gremošanas sistēmas traucējumu gadījumos. Preimplantācijas embriju kvalitātes izvērtēšanas projekts beidzies ar atsevišķas embriju kvalitātes klasifikācijas izveidi.

M. Pilmanes vadībā organizēta un novadīta 15. Eiropas Neiropeptīdu kluba konference, atjaunotas un pēc tam 3 reizes organizētas un vadītas Baltijas morfoloģu zinātniskās konferences un 14 reizes – RSU studentu morfoloģisko zinātņu konferences.

Svarīgākās saņemtās balvas – 10, tostarp Lauksaimniecības ministrijas balva "Sējējs", J. Prīmaņa balva, I vieta X Turcijas starptautiskajā anatomu kongresā, atzinība 15. Eiropas starptautiskajā histoloģijas un citoķīmijas kongresā, RSU akadēmiskā gada balva un atzinības raksti par zinātnisko un akadēmisko veikumu.

M. Pilmane darbojas Latvijas Kliniski Integritās Morfoloģijas asociācijā (prezidente), Latvijas anatomu, histologu un embriologu biedrības valdē; Eiropas Neiropeptīdu klubā, Vācijas Anatomu Asociācijā, Starptautiskajā Šķeltnu asociācijā; Upsalas universitātes promocijas padomē pulmonoloģijā (2003), Kauņas Medicīnas Universitātes promocijas padomē biomedicīnā (2003); ir Latvijas un Lietuvas zinātņu padomes eksperte.

ANTANS SAUĻUS SAUHATS – dz. 14.03.1948. Tehnisko Zinātņu kandidāts (1976). Tehnisko zinātņu doktors (1991). *Dr.habil.sc.ing.* (1992). LZA kor.loc. (2003). RTU Enerģētikas institūta direktors (1994), profesors, Energosistēmu vadības un automatizācijas katedras vadītājs (kopš 2012).

Zinātnisko pētījumu virzieni: Energosistēmu vadība, optimizācija un automatizācija.

Publicētie darbi: (1973–2017) 369 publikācijas Latvijas un ārvalstu zinātniskajos izdevumos un zinātniskajās monogrāfijās. 101 publikācija SCOPUS datu bāzē. H indekss – 7. Vairāku izgudrojumu un patentu autors (58).

Pedagoģiskais darbs: Lasa lekcijas maģistrantiem un doktorantiem. Vada maģistru un doktorantu darbus. Līdz aizstāvēšanai novadīti 25 promocijas darbi.

Zinātniskie projekti: Laikā no 2004 līdz 2017. gadam bijis RTU projektu zinātniskais vadītājs daudziem nozīmīgiem projektiem, t.sk. Eiropas 6. ietvara programmas (1), Eiropas 7. ietvara programmas (2), Valsts pētījumu programmas (3), LZA projekta (1), Horizon 2020 programmas (1) u.c. projektiem. Tāpat vadīti ligumdarbi un projekti sadarbībā ar: Latvijas Ekonomikas ministriju, LZA, Latvijas Izglītības un zinātnes ministriju, Latvenergo, Latvijas augstsprieguma tīklu, Latvijas sadales tīkliem, ABB, u.c.

Turpinājums no 2.lpp.

Starptautiskā sadarbība: Eiropas Komisijas Apvienotais pētījumu centrs, Firma ABB, daudzas Eiropas Savienības, Šveices, Krievijas, Mongolijas, Vjetnamas, Turcijas universitātes.

Organizatoriskais darbs: Promociju zinātniskās padomes "Energētika un elektrotehnika" priekšsēdētājs; Latvijas Elektrotehniskās komisijas priekšsēdētājs; Profesoru padomes Energētikas nozarē priekšsēdētājs; "Latvenergo" tehniskās padomes loceklis; Latvijas Zinātnes padomes eksperts; Latvijas Enerģētiku biedrības zinātnes un izglītības komisijas loceklis; Kauņas Tehnoloģijas Universitātes doktorantūras komiteju loceklis; starptautiskā zinātniskā žurnāla "Energētika" (Minskā) redkolēģijas loceklis; RTU zinātnes komisijas loceklis; RTU rakstu krājuma "Energētika un elektrotehnika" galvenais redaktors.

Vadīta elektrisko staciju un apakšstaciju projektēšana Latvijā, Lietuvā, Krievijā: Rīgas TEC-2 (800 MW), Imantas koģenerācijas stacija (40 MW), Paņevēžas koģenerācijas stacija (32 MW) u.c.

Atzinības: LZA un VAS "Latvenergo" gada balva par nozīmīgu devumu enerģētikā (2003), RTU gada zinātnieks (2008), "Latvenergo" un LZA profesora Alfrēda Vītola balva par izcilu devumu enerģētikā (2013). Maskavas Tautsaimniecības sasniegumu izstādes sudraba (1989) un zelta medaļa (1991).

Rezultāti izmantojami energosistēmās: Izstrādātās automātiskas un programmatūras tiek izmantotas svarīgākajos Latvijas energoobjektos: Pļaviņu, Ķeguma un Rīgas HES, Rīgas TEC 1, Rīgas TEC 2, Rēzeknes, Brocēnu, Liksnas, Gulbenes, Bišūciema un daudzās citās 330 kV apakšstacijās. Viss Latvijas 110 kV un daļēji

330 kV tīkls aprīkots ar augstsprieguma līniju bojājumu vietas fiksatoriem. Izstrādātas un sekmīgi pārbaudītas masveidīgās relejaizsardzību iekārtas 110 kV un 20 kV līnijām. Elektroenerģētisko procesu reģistrācijas un analīzes programmatūra un iekārtas tiek masveidīgi izmantotas Latvijā, Igaunijā un Lietuvā. Ignalinas atomstacija aprīkota ar izstrādāto avārijas procesu reģistrācijas sistēmu.

IGORS ŠUVAJEVS – (07.04.1963) ir studējis Latvijas Universitātē un jau studiju laikā (1986) sācis strādāt tagadējā LU Filozofijas un socioloģijas institūtā, kurā pašlaik ir vadošais zinātniskais pētnieks. 1995. gadā viņš kļuvis par *Dr. phil.* (Dzīvesmākla: psihoanalītiskie un kultūrsemiotiskie aspekti) un sāk lasīt lekciju kursu LU, Latvijas Mākslas akadēmijā, Ventpils Augstskolā, Latvijas Mūzikas akadēmijā. Šuvajevs ir strādājis Cilvēkzinātņu institūtā (Vīne), regulāri papildinājis zināšanas ārzemēs. 2001. gadā Šuvajevs saņēma Eiropas Zinātņu un Mākslas akadēmijas balvu "*Felix*", bet 2015. gadā — Austrijas Goda krustu zinātnē un mākslā.

Šuvajevs ir publicējis 13 monogrāfijas, tulkojis un sastādījis vairāk par 50 grāmatām, kā arī publicējis vairāk par 400 rakstiem. Darbi publicēti latviešu, vācu, čehu, angļu un krievu valodā. 2006. gadā viņš tiek ievēlēts par profesoru LU. No 2010. gada Šuvajevs regulāri lasa lekcijas arī Kārļa universitātē Prāgā. Šuva-

jevs ir vadījis 5 zinātniskos projektus, vada un strādā dažādās strukturālās zinātniskās institūcijās (LU Vēstures un filozofijas fakultātes Dome, Promocijas padome, Profesoru padome, redkolēģijas u.c.). 6 doktoranti, 1 aizstāvēts promocijas darbs. Šuvajevs organizē un katru otro gadu rīko starptautiskas konferences par dzīvesmākslas un psihoanalīzes problemātiku.

Šuvajeva zinātniskais darbs ir saistīts ar filozofiju kā dzīvesmākslu (*hē peri bion technē*). Viens aspekts ir komentēti tulkojumi, latviskojot kā klasiķu (Kants, Šopenhauers, Niče, Gadamers, Freids u. c.), tā mūsdienu autoru (Šmids, Hefe u. c.) darbus. Otrs aspekts ir cilvēkbūšanas (*einai, ūsīā*) analīze, liekot uzsvāru uz patības un politiskajām tehnoloģijām. Šādi tiek pētīti tādi fenomenāli kā atzišanās, savstarpēja uzraudzība, panoptikonisms u. c. Šuvajevs parāda, ka modernās biopolitikas paraugs ir koncentrācijas nometne. Patību tehnoloģiju kontekstā tiek aplūkotas dažādas eksistences tehnikas, norādot uz miesiskās patības ētiku, mājokļa ēšanas ētiku u. tml. Eksistences tehnikas palīdz atsegt psihoanalīzi, ļaujot fiksēt neapzinātas kopsakarības un racionalizāciju, apziņas pārvērstās formas. Īpaši Šuvajevs ir pievērsies psihoanalīzes jeb dziļu psiholoģijas pastāvēšanai Latvijā, atgādinot tās izstrādātājus un analizējot Latvijas dziļu psiholoģijas specifiku.

Filosofiskās dzīvesmākslas pastāvēšanā svarīga ir tā sauktā nerakstītā mācība (*agrapha dogmata*), kas ļauj filozofiju nereducēt uz zināšanām un kognitīvu problemātiku. Tādējādi filozofija ietver arī uzvedināšanu uz būtspēšanu un atgādinājumu par *ars moriendi*, iestājoties par to, ka mūsdienu biopolitikas kontekstā svarīgi iestrādāt katra tiesības uz savu nāvi.

Latvijas Zinātņu akadēmijas nodaļās

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa (FTZN)

Sēde, 2017. gada 13. septembrī

Sēdes ievadvārdos akadēmiķis Jānis Spigulis atzīmēja: "Tā kā esam izveidojuši trīs sekcijas, kurām viens no uzdevumiem ir jaunu LZA locekļu kandidatūru izvirzīšana un apspriešana, tad priekšlikums ir – šogad kandidātus uzskatīt kopējās nodaļas sēdēs, bet izvērtēt attiecīgajā sekcijā ar aizklātu balsojumu, ko organizē sekciju vadītāji (ievērojot nodaļā akceptētos un sekcijā pašu izvirzītos kritērijus)." Nodaļas vadītājs iepazīstināja ar 2017. gada LZA īsteno locekļu kandidātiem. Uz deviņām vakancēm pretendē 20 kandidāti, septiņi no tiem ir FTZN locekļi. Fizikas un astronomijas sekcijā: Jānis Alnis, Roberts Eglītis, Vjačeslavs Kaščejevs un Jurijs Žukovskis. Matemātikas un informātikas sekcijā: Juris Borzovs un Aleksandrs Šostaks. Inženierzinātņu sekcijā: Antans Saulus Sauhats. J. Spigulis atgādināja nodaļas ieteikumus attiecībā uz minimālo H-indeksu, kas īsteno locekļu kandidātiem ir: fizikā – 16, matemātikā – 5, informātikā – 10, enerģētikā – 6. Korespondētājocekļu kandidātiem: fizikā – 9, matemātikā – 4, informātikā – 4, mehānikā – 8.

Iepazīstināšana sākusies ar LZA īsteno locekļu kandidātiem. FTZN tika uzklauts LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta vadošā pētnieka *Dr.phys. J. Aļņa* ziņojums "**Pētījumi augstas precizitātes lāzera spektroskopijā**"; LZA kor.loc., LZA Senāta locekļa, LU Datorikas fakultātes prodekāna *Dr.habil.sc.comp. J. Borzova* ziņojums "**Integrējot akadēmisko pasauli un tautsaimniecību**", LZA kor.loc., LU vadošā pētnieka un asoc. profesora *PhD V. Kaščejeva* referāts "**Nanoelektronikas kvantu tehnoloģijas**" un LZA kor.loc., RTU Enerģētikas institūta direktora, *Dr.habil.sc.ing. A. S. Sauhata* ziņojums "**Ergosistēmu vadība, automatizācija un optimizācija**".

Kandidātu augstvērtīgie referāti izsauca dzīvu diskusiju un lielu nodaļas locekļu interesi.

Informāciju sagatavoja **Sofja Negrejeva**, FTZN zinātniskā sekretāre

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa (HSZN)

Ekspertu konsilijā "**Jauniešu bezdarbs – cēloņi un risinājumi**", 2017. gada 9. augustā¹

Konsilijā bija aicināti piedalīties Eiropas Parlamenta deputāti no Latvijas; ES Pārštāvēniecības Latvijā, Latvijas Saeimas komisiju, Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM), Labklājības ministrijas (LM), Kultūras ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA), Valsts izglītības un attīstības aģentūras (VIAA), Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras (JSPA), jauniešu organizāciju un izglītības iestāžu pārstāvji, un neatkarīgi eksperti. Visi uzicinātie ir saņēmuši konsilija "Slēdziena" projektu, varējuši to vērtēt un sniegt priekšlikumus par to.

Konsilija sēdē piedalījās: **1)** valsts institūciju speciālisti: LM Darba tirgus politikas departamenta vecākā eksperte **Ajona Tutova**; IZM Izglītības departamenta direktora vietniece profesionālās izglītības un starptautiskās sadarbības jomā **Inta Šusta**; NVA direktore **Evita Simsons** un NVA direktores vietniece **Kristīne Stašāne**; VIAA direktore **Dita Traidās** un VIAA Administratīvā departamenta direktore **Elina Purmale-Baumanē**; JSPA projektu koordinatore **Aija Kasemira**; **2)** jauniešu organizāciju darbinieki; **3)** eksperti: Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas galvenais ekonomists **Oļegs Krasnopjorovs**; Daugavpils Universitātes (DU) Humanitāro un sociālo zinātņu institūta docente **Inta Ostrovska**; Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) pētniece **Līva Griņeviča**; Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomikas un vadības fakultātes profesors, LZA korespondētājoceklis **Konstantīns Didenko**; LU Akadēmiskās bibliotēkas pārstāvis **Viktors Urvačovs**; LZA Ekonomikas institūta direktore **Nīna Linde**; Latvijas Brīvo Arodbiedrību Savienības eksperte izglītības un nodarbinātības jautājumos **Līda Romele**; **4)** žurnālisti: "Diena", LNT.

¹ Pilnu konsilija "Jauniešu bezdarbs – cēloņi un risinājumi" slēdziena tekstu lasiet "Zinātnes Vēstneša" 2017. gada 25. septembra numura elektroniskajā versijā

Konsilija mērķis bija apzināt **jauniešu bezdarba cēloņus un meklēt risinājumus jauniešu nodarbinātības veicināšanai**. Jauniešu īpatsvars kopējo iedzīvotāju kopskaitā ik gadu samazinās, tāpēc darba tirgus atjaunotnes kontekstā jauniešu bezdarbs ir aktuāla problēma. Bezdarbs ietekmē ne tikai indivīda labklājību un iespējas iekļauties darba tirgū, bet arī valsts ekonomisko attīstību kopumā.

Konsilija slēdziens Konceptuālās nostādnes

Trīs nostādnes: **1)** mērķa formulējums – **meklēt risinājumu jauniešu nodarbinātības veicināšanai** – tas ir saprast, kā novērst apstākļus, kas liedz jauniešiem iekļauties darba tirgū un tur palikt; **2)** izpratne par jauniešu bezdarba cēloņiem – ir objektīvi un subjektīvi cēloņi, abi ir vienlīdz svarīgi; **3)** veids, kā jaunieši var iesaistīties darba tirgū: kļūt par darba ņēmēju (nodarbināto), vai pašam veidot nodarbinātību kā darba devējam (uzņēmējam) vai kļūt pašnodarbinātam.

Vai jauniešu bezdarbs Latvijā ir problēma?

Nodarbinātības analīzē par jauniešiem uzskata iedzīvotājus divās vecuma grupās – 15–24 gadus veci un 25–29 gadus veci. Bezdarba radītāju salīdzinājums iedzīvotāju vecuma grupās liecina, ka jauniešu bezdarbs ir nozīmīga sociālās attīstības problēma, tomēr dziļāka analīze parāda, ka jauniešu bezdarbs drīzāk ir savdabīga problēma, nesalīdzināma ar bezdarba vērtējumiem citās iedzīvotāju grupās.

Kāpēc jauniešiem grūti atrast darbu?

Galvenais jauniešu nodarbinātībā ir spēja iekļauties darba tirgū un tur palikt. Apkopojot konsilija ekspertu un valsts institūciju darbinieku novēroto un balstoties uz L. Griņevičas doktora darbu "Jauniešu bezdarba ietekmējošo faktoru analīze Latvijā" ietvaros veikto pētījumu, formulētas cēloņu grupas, kas kavē jauniešu iekļauties darba tirgū un tur palikt.

I. Objektīvi, no jaunieša personības un rīcības neatkarīgi cēloņi:

- 1) Vide;
- 2) Izglītība;
- 3) Darba devēja attieksme;
- 4) Valsts atbalsta sistēma nodarbinātības jautājumos.

II. Subjektīvi, no jaunieša personības un rīcības atkarīgi cēloņi:

- 1) motivācija darbam un uzņēmība; 2) gatavošanās darba dzīvei; 3) darba vietas izvēle; 4) grūtības darba iegūšanā un izpildē.

Kā jaunieši var iesaistīties darba tirgū?

Jauniešu nodarbinātības problēmas risinājums meklējams uzņēmējdarbībā, ko ierobežo inovatīvu uzņēmēju esamība, kapitāla (investīciju), darbu vadības un izpildes prasmi pieejamība, darbaspēka pieejamība un tirgus pieejamība. Ekonomiskā attīstība rada pamatu valsts labklājībai kopumā un atsevišķām jomām – veido naudas plūsmu, nodokļus un attiecīgi iespējas ieviest palīdzības mehānismus valstij svarīgās, bet nepietiekoši attīstītās jomās. Uzņēmējdarbības vide un augstākā izglītība ir šāda problēmas risinājuma visriskantākās sadaļas.

Apkopojot jauniešu iespējas iesaistīties darba tirgū un cēloņu grupas, kas to kavē (ierobežojumi), sagatavoti priekšlikumi par vēl neizmantojamām iespējām jauniešu nodarbinātības uzlabošanai.

Vispārīgi priekšlikumi: **1)** valsts atbalsta politiku vēlams veidot kā nodarbinātību rosināšu (radot apstākļus, lai jaunieši varētu patstāvīgi iekļauties darba tirgū), nevis nodarbinātību piedāvājošu (piedāvājot valsts finansētas darba vietas) pasākumu kopumu; **2)** istenojot valsts atbalsta politiku un izmantojot nevalstisko organizāciju potenciālu, lielāka uzmanība jāpievērš jauniešiem, kas nonākuši īpaši nelabvēlīgos apstākļos – *NEET* jauniešiem, jauniešiem, ko ģimene ir atstājusi novārtā, vai kam ģimenes nemaz nav; **3)** vērtēt jauniešu sagatavošanu darba tirgum divos aspektos: vertikāli – kā izglītības sistēmu šķērsgrīzumā – sniegums beidzot vidusskolu, iegūtās prasmes, profesionālā izglītība un darba vidē balstītas mācības, un horizontāli – kā sadarbību starp dažādām institūcijām, arī politikas plānošanas jomā; **4)** lai uzlabotu saziņu starp institūcijām, kas īsteno valsts atbalstu jauniešu nodarbinātības veicināšanā un to mērķauditoriju, ieteicams izveidot vadlīnijas par jauniešu sagatavošanu darba dzīvei pirms iekļaušanās darba tirgū (mērķa grupas – ģimene, pirmsskolas izglītības iestādes, izglītības iestādes; saturs – ko un kā katrā dzīves posmā mā-

cīt jauniešiem par darba tirgu, kā pārvarēt grūtības, kā vērtēt neveiksmes ("ieguvums par zaudējuma cenu"); **5)** darba tirgus izzināšanas jomā: uzlabot zināšanas par NVD un VIAA piedāvāto produktu jauniešu nodarbinātības veicināšanai; popularizēt jauniešu vidū jau esošos un vēl veidojamos portālus ar aktuālu informāciju par Latvijas un populārākajiem ārvalstu darba tirgiem; izveidot jauniešiem saprotamu saziņas "valodu", lai nodotu viņiem darba iegūšanai un noturēšanai noderīgu vēstījumu; **6)** izglītības jomā: izglītības saturā: paplašināt valodu apguvi un rosināt jauniešus apgūt krievu valodu; lielāku uzmanību pievērst vērtību orientācijai, dzīves mācībai; veicināt neformālās izglītības jaunatnes jomā atzišanu; pirms tālākām izglītības reformām, objektīvi un, vadoties no izglītojamo interesēm, izvērtēt izglītības finansēšanas modeļa radītās sekas un novērst nevēlamās vismaz trīs jomas: **a)** kārtība, ka "nauda seko skolēnam" paslīcina finansēšanu un caur to izglītības kvalitāti mazās skolās – sliktā izglītības kvalitāte savukārt tiek izmantota kā iegansts mazo skolu slēgšanai – novērtēt sociālās sekas un ietekmi uz reģionālo attīstību; **b)** starp valsti un pašvaldību dalīts izglītības iestāžu finansējums rada "ciņu par 9. klases beidzēju", kas ietekmē jauniešu izvēli starp vidējo vispārējo un profesionālo izglītību; **c)** pārdomāt iespēju veidot plūstošāku pāreju starp profesionālajiem un akadēmiskajiem augstākās izglītības studiju virzieniem.

Slēdzienu sagatavoja **Raita Karnīte**, LZA akadēmiķe, HSNZ priekšsēdētāja

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa (KBMZN)

Sēde, 2017. gada 8. septembrī

ĶBMZN sēde noritēja Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Anatomijas un antropoloģijas institūtā (AAI, Anatomikums), Kronvalda bulvārī 9.

Iesākumā LZA korespondētājocekle Māra Pilmane pastāstīja par Latvijas šķeltņu pacientu audu izpēti 16 gadus ilga longitudināla projekta gaitā. Projekta unikālītāti nosaka fakts, ka tā gaitā tiek savākti audu gabaliņi izpētei no visām šķeltņu bērniem taisītajām operācijām, un tāds tas ir ir vienīgais pasaulē. Darba gaitā ar kompleksu audu faktoru korelatīvu izpēti izdevies atklāt būtiskus šķeltņu veidošanās mehānismus, piemēram, noteiktu gēnu trūkumu šķeltnes skartos audos, sakodiena vecuma ietekmi uz mutes dobuma audu faktoru sadalījumu, izanalizēt smagākajai – abpusējai šķeltni raksturīgākās audu pārmaiņas un atrast kopējās iezīmes, kā masīvu šūnu nāvi un divu svarīgāko saistaudu reģenerācijas marķieru disbalansi audos. Par projekta rezultātiem publicēta virkne citējamo publikāciju un saņemti regulāri aicinājumi ziņot rezultātus pasaules zinātniskajai sabiedrībai attiecīgajā jomā.

Sēdes ietvaros notika iepazīšanās ar Anatomikuma anatomisko un embrioloģisko eksponātu kolekciju. Tā izveidota 2003. gadā un aptver gan Baltijā, gan Eiropā ievēribas cienīgas profesora Paula Stradiņa un viņa sekotāju (1926–1960), RSU patoloģijas katedras, BKUS anatomisko eksponātu un mulāžu, kā arī AAI profesores M. Pilmanes vadībā izveidotās embrioloģisko preparātu kolekcijas. Muzejs aptver vairāk nekā 2000 eksponātus, kas atspoguļo dažādas slimības, iedzimtas anomālijas u.c. patoloģijas skartos audus. Muzejs pulcē interesentus gan no Latvijas, gan citām valstīm. Gadā muzeju apmeklē aptuveni 1000 interesenti no vidēji 50 Latvijas skolām, bet embriju kolekciju regulāri pēta jaunie zinātnes censoņi. AAI kolekcijas pirmais eksponāts datēts ar 18.gs. nogali, bet P.Stradiņa kolekcijas pirmais eksponāts – ar 1926. gadu. Kopā kolekcija sniedz ieskatu kaulu, ādas, iekšējo orgānu, audzēju slimībās, orgānu struktūras izmaiņās un formu variācijās. Atsevišķi preparāti atspoguļo cilvēku kaitīgo paradumu (smēķēšanas, alkohola u.c.) vai darba apstākļu radītās sekas. AAI savāktā embriju un augļu kolekcija atspoguļo grūtniecības komplikāciju radītās sekas aizmētņiem un iedzimtās anomālijas dažādās orgānu sistēmās. Kolekcija teicami papildina mācību materiālus un veicina izpratni par cilvēka ķermeņa uzbūvi un attīstību, kā arī to ietekmējošiem faktoriem.

Informāciju sagatavoja **Māra Pilmane**, LZA kor.loc. un **Daina Daija**, ĶBMZN zinātniskā sekretāre

IN MEMORIAM

ANDRIS STRAKOVŠ

(27.06.1934.–17.09.2017.)

2017. gada 17. septembrī mūžībā aizgājis LZA akadēmiķis, RTU Goda darbinieks, RTU emeritētais profesors *Dr.habil.chem.* Andris Strakovš.

Andris Strakovš dzimis 1934. gada 27. jūnijā Valmierā. Turpat sāktas skolas gaitas Valmieras septiņgadīgajā skolā, pēc tam Valmieras vidusskolā. 1952. gadā saņemts atestāts par vidējās izglītības iegūšanu un turpinātas mācības Latvijas Valsts universitātes Ķīmijas fakultātē. 1957. gadā fakultāte pabeigta, saņemot ķīmika kvalifikāciju un vidusskolas ķīmijas skolotāja nosaukumu. No 1957. līdz 1959. gadam Andris Strakovš strādājis par pasniedzēju Daugavpils Pedagoģiskā institūta Ķīmijas katedrā, bet jau 1958. gadā sāktas studijas Rīgas Politehniskā institūta (RPI) Ķīmijas fakultātes Organiskās ķīmijas katedras neklātienes aspirantūrā. Pēc aspirantūras beigšanas un ķīmijas zinātņu kandidāta grāda iegūšanas Andris Strakovš strādājis par asistentu un vecāko pasniedzēju RPI Organiskās ķīmijas katedrā, bet no 1964. gada decembra – par pasniedzēju, tad docentu profesores E. Gudrinieces dibinātajā Smalkās organiskās sintēzes tehnoloģijas (SOST) katedrā. No 1963. gada novembra līdz 1965. gada decembrim Andris Strakovš vadīja RPI arodbiedrības komiteju, bet no 1974. gada līdz 1985. gadam bija RPI prorektors zinātniskajā darbā.

1975. gadā A. Strakovš aizstāvēja doktora disertāciju "Heterocikli uz 1,3-cikloheksāndionu bāzes", bet 1977. gadā viņam piešķirts profesora zinātniskais nosaukums. 1985. gada septembrī Andris Strakovš atgriezās darbā SOST katedrā, kas tad jau bija pārdēvēta par Bioloģiski aktīvo savienojumu ķīmijas tehnoloģijas katedru, un bija tās vadītājs no 1989. gada līdz 2000. gadam, pēc tam turpat turpināja strādāt par profesoru.

Pusgadsimtu Andris Strakovš nostrādājis RPI/RTU un arī pēc aiziešanas pensijā viņš turpināja darbu fakultātē, gatavojot un recenzējot rakstus, recenzējot studentu noslēguma darbus, piedaloties noslēguma darbu aizstāvēšanas sēdēs un RTU P-01 promocijas padomes darbā. Līdz 2009. gadam A. Strakovš kopā ar emeritēto profesoru F. Avotiņu un vadošo pētnieci Intu Strakovu turpināja zinātnisko darbu heterociklu ķīmijas jomā. Bijušo studentu atmiņā profesors paliks kā lielisks orators un izcilis lektors – viņš lasīja lekcijas un vadīja laboratorijas darbus smalkās organiskās sintēzes ķīmijā un tehnoloģijā, ārstniecības vielu ķīmijā un tehnoloģijā. Studenti arī tagad mūžs no viņa 2007. gadā publicētās mācību grāmatas "Ārstniecības vielu ķīmija un tehnoloģija" (A. Strakovš, J. Dzenītis, N. Jevharitska).

A. Strakovš ir publicējis tuvu pie 400 darbiem, ieguvis 6 autorapliecības, bijis atbildīgais redaktors un sastādītājs krājumiem "Aleksandrs Veiss dzīvē un darbā" (1988), "Profesors Gustavs Vanags" (1991). Profesora vadībā / līdzvadībā aizstāvētas 10 disertācijas (D. Brutāne, M. Šulca, M. Andaburska, D. Zicāne, M. Opmane, J. Rožkovs, N. Tonkiha, N. Griņģe, D. Museļs, M. Vorona).

1992. gadā profesors A. Strakovš ievēlēts par Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekli, 1995. gadā – par akadēmiķi. 2004. gadā A. Strakovš saņēma RTU Goda darbinieka nosaukumu, kļuva par RTU emeritēto profesoru un valsts emeritēto zinātnieku. 2005. gadā par ieguldījumu ārstniecības vielu speciālistu sagatavošanā un sasniegumiem heterociklu ķīmijā profesors saņēma Latvijas Zinātņu akadēmijas un PAS "Grindeks" gada balvu "Zelta Pūce".

Profesors A. Strakovš bija apveltīts ar izteikti loģisku prātu un savā profesionālajā darbībā bija ļoti prasīgs, necieta neorganizētību un acīmredzamu mulķību. Savukārt saviesīgos brīžos no viņa staroja omulība un humors – īpaši prātā paliks viņa asprātīgās galda runas.

Profesora Andra Strakova devums zinātnē un augstākās ķīmijas tehnoloģijas izglītībā, jo īpaši ārstniecības vielu ķīmijas tehnoloģijas jomā dzīvos vēl ilgi pēc viņa.

Mēs kļūsim klusākiem šai krastā,
Vēji šalkos un mierinās mūs,
Bet Tava vieta, kas bija šai dzīvē,
Vienmēr mūsu atmiņās būs.

Māra Jure, LZA korespondētājlocekle

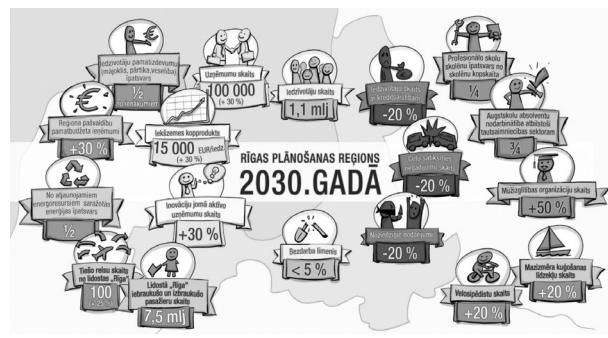
Atslēga ir darīt, bet sadarbībā

Turpinājums no 1.lpp.

Pierīgā, protams, netrūkst augsto un vidēji augsto tehnoloģiju ražošanas uzņēmumu, tāpat zināšanu ietilpīgo pakalpojumu un uzņēmumu piemēru. Bet te paveras vēl jaunas lielas iespējas, piemēram, izmantojot Pierīgas novadu atšķirības, sākot ar ekoloģiski tīru vidi, meža resursiem, rekreācijas potenciālu attālākajos novados līdz inovatīvu produktu izstrādes potenciālam tuvējā un tiešajā Pierīgā; uzņēmumu, t.sk. viedo, pārceļšanās no Rīgas uz Pierīgas novadiem, nodarbinot kvalificētu darbaspēku, attīstot attiecīgus pakalpojumus, t.sk. izglītības iestādes un dzīvojamu fondu.

Rīgas plānošanas reģiona Telpiskās plānošanas nodaļas vadītājs Rūdolfs Cimdiņš, iepazīstinot ar Rīgas metropoles areāla attīstības perspektīvām un viedās specializācijas iespējām, minēja faktus, ka te, 1/5 Latvijas teritorijas, koncentrējusies ~60% iedzīvotāju, ~80% studentu, 2/3 Latvijas ekonomisko vērtību, bet tam nav atvēlēti īpaši atbalsta instrumenti. Attīstības redzējumā ir izvirzīts augsts mērķis – kļūt par konkurētspējīgu reģionu pasaules telpā ar kvalitatīvām visām dzīves jomām. Viena no viedās dzīves sapratnēm ir attālu līdz darbavietai samazināšanās, tas nozīmē arī mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu, tāpat reģions ir iespējami zaļš. Bet vislabāk nākotnes ainu atspoguļo attēli saprotamai komunikācijai ar iedzīvotājiem.

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Ogres biznesa inkubatora vadītāja *Ilze Linkuma*, stāstot par tādām kategorijām kā pirmsinkubācijas (līdz 6 mēnešiem) un inkubācijas (līdz 4 gadiem) periodus, atbalsts eksportam (70 vai pat 100%), mentoru tīkls, kļiedēja to pesimisma atzaru, ko pārstāv cilvēki, dažkārt visā nopietnībā sakot, ka uzņēmējdarbībai Latvijā nesot nekāda atbalsta. Finanšu uzņēmējdarbībai pieejamas arī, izmantojot publiskās un privātas partnerības (PPP) biedrības "Zied zeme" piedāvātos instrumentus, ar kuriem iepazīstināja

Aizstāvēšana

2017. gada 10. oktobrī plkst. 14.30 Latvijas Universitātes Dabaszinātņu Akadēmiskajā centrā Jelgavas ielā 1, 217. auditorijā LU Bioloģijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

EVITA STRODE

aizstāvēs promocijas darbu "Baltijas jūras sedimentu ekoloģiskā kvalitāte un to potenciālā ietekme uz sāņņelzu attīstību" bioloģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr. biol.* Voldemārs Spunģis (LU); *Dr. biol.* Jana Paidere (Daugavpils Universitāte); *Dr. geogr.* Juris Aigars (LU).
Ar darbu, sākot no 2017. gada 26. septembra, varēs iepazīties LU Bibliotēkā Raiņa bulv. 19.

**

2017. gada 11. oktobrī plkst. 14.00 RTU Enerģētikas nozares promocijas padomes P-05 atklātā sēdē Rīgā, Āzenes ielā 12/1, 306. auditorijā

INGA ILJINA

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu "Ierobežojumi un atbalsta ietekme uz elektroenerģijas tirgu, cenu un režīmiem" inženierzinātņu doktora (*Dr.sc.ing.*) zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.sc.ing.* Vladimirs Cuvičins (RTU); *Dr.sc.ing.* Arturs Klementavicius (Lietuvas enerģētikas institūts, Lietuva); *Dr.sc.ing.* Saulius Gudzius (Kauņas tehnoloģiskā universitāte, Elektrisko sistēmu departamenta vadītājs, Lietuva).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Paula Valdena ielā 5, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

**

2017. gada 11. oktobrī plkst. 13.00 RTU Enerģētikas nozares promocijas padomes P-05 atklātā sēdē Rīgā, Āzenes ielā 12/1, 306. auditorijā

ANSIS KALNAČS

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu "Straumju hidrokinētisko iekārtu enerģētiskā potenciāla novērtēšana un efektivitātes uzlabošana" inženierzinātņu doktora (*Dr.sc.ing.*) zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.sc.ing.* Inga Zicmane (RTU); *Dr.sc.ing.* Aleksandrs Ļvovs (AS Augstsprieguma tīkls, Režīmu un plānošanas dienests); *Dr.sc.ing.* Argo Rostins (Tallinas Tehnoloģiskā universitāte, Igaunija).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Paula Valdena ielā 5, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

vadītāja Linda Cirule, piemēram, vietni www.projektubanka.lv, kurā interesenti var slēgt darījumus – pasūtīt sev vēlamu produktu, par to maksājot, un izgatavojot nepieciešamo, par to saņemot.

Rainim joprojām taisnība par pārmaiņu spēju un pastāvīšanu

Banku augstskolas rektors Andris Sarnovičs aktualizēja jautājumu, ka no triju veidu uzņēmējdarbības kompetencēm, pirmkārt, nepieciešamām uzņēmējiem – ideju ģeneratoriem un risku pārvaldītājiem, otrkārt, administratīvajiem vadītājiem un pārvaldītājiem ar plašām zināšanām par tirgu u.tml., un, treškārt, speciālistiem – reālo vērtību radītājiem ar savu darbu un lielākoties darba ņēmējiem, koncentrējamies uz darba ņēmēju virzienu. Taču Latvijas glābiņš nav darba ņēmēji, jo Latvijas ekonomika nebalstīsies uz lieliem uzņēmumiem. Viedajā specializācijā ir raksturīgi, to rāda Vācijas, Šveices un arī Latvijas pieredze, mazi nišas produktu uzņēmumi, nelielam cilvēku skaitam spējot ar ražojumiem apgādāt visu pasauli. Te nepietiek ar speciālistu kā darba ņēmēja prasmēm, bet jābūt spējīgiem arī divos pirmajos līmeņos. Tas noteikti prasa pārmaiņas uzņēmējdarbības augstākajā izglītībā.

Par pārmaiņu sekmētāju noteikti var uzskatīt uzņēmēju pašiniciatīvu organizēties un grupēties biedrībās ne tikai savu interešu pārstāvēšanai, bet arī kopējai procesu labākai virzībai, konstruktīvāki sadarbībai ar pašvaldību. Turklāt, kā uzsvera Ikšķiles novada uzņēmēju biedrības pārstāve un privātas PII "Kīparu nams" vadītāja Sandra Reihmane, uzņēmēju kopienai būtiski ir ne tikai kaut ko prasīt, bet arī pašai piedāvāt, būt kā konsultatīviem partneriem, līdz pat līdzdalībai novada budžeta pieņemšanā. Ogres novada uzņēmēju biedrības vadītājs un SIA "Miandum" valdes loceklis Didzis Mizis uzņēmēju tēlaini salīdzināja ar speciālās vienības karavīru, kam jābūt apgādātam ar dažādiem rīkiem – gan pret dūrieniem mugurā, gan viņa rīcībā jābūt tālredzamības ierīcēm, lai laikus prognozētu nākotnes situāciju. Salaspils novada uzņēmēju biedrības valdes priekšsēdētājs Miks Balodis skāra jautājumu, ka Pierīgas pašvaldības īsti nemaz nav motivētas domāt par uzņēmējdarbības attīstību, to ieņēmumus nodokļos ietekmē deklarēto iedzīvotāju skaits.

Ir pienācis īstais laiks izsvērt, kur katrs vēlas atrasties – komforta vai pārmaiņu zonā. Attīstībai un pastāvēšanai ilgtermiņā piemērotākā ir pārmaiņu zona, Raiņa pravietiskie vārdi, ka pastāvēs tas, kas mainīsies, joprojām ir aktuāli.

Dr. habil. oec. Baiba Rivža,
VPP EKOSOC-LV vadītāja, LZA akadēmiķe

2017. gada 11. oktobrī plkst. 15.00 RTU Enerģētikas nozares promocijas padomes P-05 atklātā sēdē Rīgā, Āzenes ielā 12/1, 306. auditorijā

TIMURS KUZNECOVŠ

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu "Power flow modeling, sampling and assessment for interconnected power systems" ("Apvienotas enerģosistēmas režīmu modelēšana, izvēle un vērtēšana") inženierzinātņu doktora (*Dr.sc.ing.*) zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.sc.ing.* Kārlis Brīnķis (Latvijas Elektroenerģētiķu un energobūvnieku asociācija); *Dr.sc.ing.* Diāna Zalostība (RTU EEF), *Dr. Virģinija Radziukynas* (Lietuvas enerģētikas institūts, Enerģosistēmu kontroles un vadības laboratorija, Lietuva).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā Paula Valdena ielā 5, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā <http://www.rtu.lv>.

**

Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas Pedagoģijas zinātņu nozares promocijas padome 2017. gada 28. augusta sēdē **INTAI LEMEŠONOKAI** piešķīra pedagoģijas doktora (*Dr.paed.*) zinātnisko grādu skolas pedagoģijas apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

**

LU Ķīmijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2017. gada 30. augustā **SVETLANAI VORSLOVAI** tika piešķirts ķīmijas doktora zinātniskais grāds (*Dr. chem.*) ķīmijas nozares analītiskās ķīmijas apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

**

LU Ķīmijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2017. gada 31. augusta sēdē **JANAI SPURAI** tika piešķirts ķīmijas doktora zinātniskais grāds (*Dr. chem.*) ķīmijas nozares organiskās ķīmijas apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

**

LU Datorzinātnes nozares promocijas padome 2017. gada 8. septembra sēdē piešķīra **IVANAM KUĻEŠOVAM** datorzinātņu doktora (*Dr.sc.comp.*) zinātnisko grādu apakšnozarē programmatūras inženierija. Balsošanas rezultāti: par – 9, pret – 3, nederīgi biļeteni – 0.

**

2017. gada 13. septembrī RTU Ķīmijas inženierzinātņu nozares RTU promocijas padomes P-02 atklātā sēdē **SARMĪTE JANCEVA** aizstāvēja promocijas darbu un viņai tika piešķirts inženierzinātņu doktora grāds (*Dr.sc.ing.*). Balsošanas rezultāti: par – 10, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Saskaņā ar LZA Senāta 2017. gada 13. jūnija lēmumu 2018. gadā tiks piešķirtas šādas LZA balvas:

Raiņa balva par izcilu radošu veikumu zinātnē vai kultūrā;
Edgara Silīna balva fizikā;
Heinricha Skujas balva bioloģijā;
Paula Stradiņa balva medicīnas zinātnē vai par ievērojamu zinātnisku veikumu praktiskajā ārstniecībā;
Gustava Vanaga balva ķīmijā;
Dītriha Andreja Lēbera balva tiesību zinātnē vai politikas zinātnē;
Arveda Švābes balva vēstures zinātnē;
Arvida Kalniņa balva mežzinātnē, koksnes pētniecībā un pārstrādē.

Kandidātus Latvijas Zinātņu akadēmijas balvu konkursam var izvirzīt LZA istenīes locekļi, zinātnisko iestāžu padomes, universitāšu vai akadēmiju senāti vai domes. Iesniegtos darbus vērtēs katras balvas ekspertu komisija.

Jaunajiem zinātniekiem 2018. gadā LZA piešķirs sekojošas balvas:

Ludviga un **Māra Jansonu** balvu fizikā;
Mārtiņa Straumaņa balvu ķīmijā;
Zentas Mauriņas balvu literatūrzinātnē vai filozofijā.
Balvas uz darbu konkursa pamata tiek piešķirtas maģistrantiem vai doktorantiem, vai jaunajiem pētniekiem ne vēlāk kā

vienu gadu pēc maģistra vai doktora darba aizstāvēšanas. Reflektēšanai var iesniegt darbus, kurus veicis atsevišķs zinātnieks, kurš pieteikuma iesniegšanas brīdī nav vecāks par 30 gadiem.

Konkursā iesniegtos darbus vērtē LZA ekspertu komisijas. Godalgotie darbi glabājas Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā, pārējos izsniedz autoriem atpakaļ.

Materiāli iesniedzami LZA Zinātniskajā sekretariātā, Akadēmijas laukumā 1, 2. stāvā, 231. istabā, Rīga, LV – 1524, vai attiecīgo zinātņu nodaļās (tālruni uzziņām 67223931, 67223633, 67220725, 67225889) **līdz 2017. gada 30. septembrim.**

Vairāk lasiet "Zinātnes Vēstnesī" 2017. gada 19. jūnija numurā

Redaktore Ilze Boldāne–Zeļenkova

"Zinātnes Vēstnesis"

Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.

Reģistrācijas apliecība nr. 75.

Izdevējs: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Zinātnieku savienība.

"Science Bulletin". Latvian Academy of Sciences, Latvian Council

of Science, Association of Latvian Scientists.

"Zinātnes Vēstnesis" redakcijas padome:

akadēmiķis Tālavs Jundzis (vadītājs), akadēmiķi Raita Karnīte, Baiba Rivža, Andris Ozols, Pēteris Trapencieris, *Dr. chem.* Alma Edziņa un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica.

Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.

Tālr. 67212706, 67225361, 26593299, fakss 67821153.

E pasts: zinatnes.vestnesis@lza.lv

<http://www.lza.lv>

Indekss 77165.

Iespiests: SIA Zemgus LB